

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
Май
1
ЧЕТВЕРГ
№ 86 (2516)
БРТЗЗ 20 КОП.

Делегейниң ажилчы чоннарының эп-сеткил катыжышыкынының хүнү, бүгү чурттарның ажилчыннарының акы-дуңмалышкы чоруунуң хүнү—Май 1 делгерезин!

Иосиф Виссарионович СТАЛИН

Күш-ажылдың, тайбыңның байырлалы

Бо хүн делегейниң бүгү чурттарының хоорайларының кудумчуларына болгаш шөлдөргө күш-ажылчы кижилер боттарының эп-сеткил катыжышыкынының болгаш акы-дуңмалышкы чоруунуң байырлалы—Май бирниң демонстрациязына үнүп, тайбың болгаш демократия дээш демиселин экинчиге чедирер күштүг күзөл-соруун илердирлер.

Бүгү чурттарның ажилчы чоннары бо хүн бүгү делегейде тайбыңның күчүлүг чөлөгжи бистин Төрөөн чуртувусче идегел болгаш бүзүрел-биле көрүп, ооң чижээден дайын кыпсыкчыларына удур тайбын, демократия болгаш социализм дээш боттарының демиселинге чаа күштерин ап турарлар.

Бистин чуртувус Май бирин коммунизм тургузар дээш демиселге совет кижилерин тургузукчу тайбын күш-ажылының улуг тилелгелериниң үезинде байырлап эрттирер. Совет кижилер экономикаың болгаш культураның база ажилчы чоннарының чаагай чурталгазының талазы-биле чедип алдынган улуг тилелгелеринге дүрүм өзүгээр чоргаарлар. Совет улус дайын чедирериниң бирги беш чыл планын чедирериниң күөсеткеш, 1951 чылда тайбын тургузукчу күш-ажылдың фронтунга чаа-чаа тилелгелерин чедип алган. Эрткен чылды нити продукция бүдүрүп үндүрериниң чыл планы үлетпүрге ниятизи-биле 103,5 хуу күөсетинген. Үлетпүрүнү нити продукциязы 1950 чыл-биле дөмөйлээрге, 16 хуу өздүк болган. Социализмге көдээ ажил-агыл чайгылыш чок көжүп турар. 1951 чылда 7 миллиард 400 миллион пуд тарва ажал алдынган. 1952 чылдың бирги кварталында бүдүрүлгенин нити продукциязы үлетпүрге ниятизи-биле 100,4 хуу күөсетинген. Бо чылдың бирги кварталында СССР-нин бүгү үлетпүрүнү нити продукциязы 1951 чылдың бирги кварталы-биле дөмөйлээрге 16 хуу өскөн. Ажилчы чоннарының материалдык болгаш культурулу амырлары соксаал чокка өзүп турар. Бо чылдың апрель 1-ден эгелеп чоруткан аш-чем бараанының үрүмчүлүгү садар күрүнө өрттериниң чаа чийгелдизин чурттакчы чон 23 миллиард рубль түңгү арыг ойнашкыны алган.

Совет кижилер дугайында сталинчы сагыш салышкын бистин чурттуң улустарын чаа-чаа тилелгелерге сорук кийрген. Эш Сталинга чорудуп турар патриотчу чагааларына ажилчы чоннар боттарына белик хүлээлгелерин ап, социализмге Төрөөн чуртувун күчү-шыдалын быжыглаары дээш бүгү улустуң социализмге чарыжын улам-на калбартып турарлар.

Совет улус бойдушту чаартырынын сталинчы планнарын, коммунизмниң улуг тудугларын дүрген темп-биле ботландырып, коммунизмниң материал-техниктиг суурун тургузарына улуг салышкыны кылып турар. Бистин чурттуң ажилчы чоннары ол тудуглардан боттарының келир үезин бүзүрөп билгенер.

Совет Эвилелиниң бүгү улустары ышкыш тыва улус база-ла Май 1-ге областың улус ажил-агылының болгаш культураның социализмге чурталгазының херээнге улуг чедирериниң ужуражып турар. Хуу ажил-агылдан коллективтиг ажил-агылге, көшкүн амырлардан сууржук амырларче шилчиге чедирериниң биле шийтпирлетинип, областың экономикасында, культураның амырлар чурталгазында база чонун медресинде чаа үндөни эргиделер болуп турар.

Совет улус бистин улуг тилелгелериниң организацызы болгаш сорук кийрикчи коммунист партияны, улуг Сталинны долгандыр улам-на сырый катыжар.

Социализм тургузушкунун чедирериниң шийтпирлеп турар Европаның улус демократиянының чурттары Польша, Чехословакия, Болгария, Румыния, Венгрия болгаш Албания социализмни орунчүк бүзүрелдиг кийрипкен. Улустуң эрге-чагырганын быжыглаар талазы-биле, ажил-агыл болгаш культуру тургузушкунунун талазы-биле, ол чурттарны улустары шыгарангай чедирерини чедип алган. Чаа амырларды тургузуп турар улуг кыдат улус коммунист партияны удуртулгасы-биле чаа чедирерини чедип ал, улус демократияны диктатуразын быжыглап, социализмге шилчиге белектер турар.

Америк-англи империалистерге баштаган реакцияның болгаш империализмниң лагерин делегейниң

чаа дайышына калчалы-биле белекенип, боо-чепсекти эңдере бүдүрериниң политиказын чорудуп, ажилчы чоннарының амырларының үндөниңче халдаашкыны күштөлдүргөн. Америк-англи аггессорлар герман фашизмин болгаш япон милитаризмин ажы-биле катап тургузуп турарлар. Америк империалистер корей болгаш кыдат улуска удур бактериологтук чепсекти ажиллап, улустар аразында доктааткан корум-чурумну каржызы-биле чөрчүрүп, боттарын улустарының ханын дайызы кылдыр көргүскенер. Америк аггессорларны кижини төрөлгөтенге удур бужар-бак кем-буруулук херектеринге удур бүгү депшигелдиг кижини төрөлгөтен киленип, бактериологтук дайыштын эгелекчелерин ялалаарын шыгызы-биле негеп турар.

Империалистер чезежиниң-даа калчаа-дерин чоруктарын үлгөтөсө, өлүмүнчө чоокшулаан капиталист тургузутуну тынын ап шыдаастар. Капиталист чурттарның ажилчы чоннары боттарының амырларды эрге-ажыктарын камгалап, империалистерниң белектер турар чаа дайышына удур шийтпирлеп-биле демисежип турарлар. Колония болгаш хамаарылгалык чурттарда империализмге удур национал хосталгалык шимчээшкни чаа белик чадаже көдүрүлгөн.

Тайбын талакчыларының күчүлүгү лагерин хүн келген тудум-на өзүп быжыгып, дайын кыпсыкчыларының планнарын илердип, империалистерниң улустары хоп-меге-биле дуурайларына удур серемчилелин улам-на күштөлдүргөн.

Бо хүн бүгү чурттарның ажилчы чоннары—дайыны тайбын тилээр, чүге дээрге, тайбын лагериниң юрнуу одуруунда улуг Совет Эвилелин чоруп олурар, дайыны тайбын тилээр, чүге дээрге, тайбынның лагериниң бажында эш Сталин туруп турар деп сөстөрүн катаптаарлар. «Бир эвес улустар тайбын камгалаарының херээн боттарының холунга алдыр болгаш ону туюлунга чедир камгалап болза, тайбын камгалаатынган болгаш быжыглатынган турар»—деп сталинчы сөстөр тайбын талакчыларын сорук кийрип, оларга чаа күштү берип турар.

ССР Эвилелиниң Шериг Министри Совет Эвилелиниң Маршалы А. М. ВАСИЛЕВСКИЙ.

ССР Эвилелиниң Шериг-Далай Министри Вице-Адмирал Н. Г. КУЗНЕЦОВ.

ССР Эвилелиниң Шериг Министриниң ДУЖААЛЫ

1952 чылдың май 1. № 42 Москва хоорай.

Эштер солдаттар болгаш сержантылар!
Эштер офицерлер болгаш генералдар!
Бо хүн совет улус болгаш ооң маадырлыг Совет Армиязы делегейниң ажилчы чоннарының эп-сеткил катыжышыкынының хүнү—Май Бирин байырлап турар. Бистер бо хүнү большевик партияның удуртулгасы-биле чедип алдынган улуг-улуг тилелгелер-биле демдегеп эрттирп турар бис.

Май бирин хүнү-биле Силерге байыр чедирип, амыр-мендирини айтырбашаан, өөредилгениң ам келир чайгы үезинде дайынчы болгаш политиктиг билгилерин улам-на кызымаа-биле сайзырадып, боо-чепсекти болгаш дайынчы техниканы мога-шылап чокка шийгээдип ап, корум-чурумну бүгү хемчеглер-биле быжыглап, серемчилелди болгаш дайынчы белекелди бедирерин Совет Армияның бодунун бүгү составына күзедим.

Бүгү делегейниң ажилчы чоннарының байырлалын демдегелери-биле дужаарым болза:
Бү хүн, Майның Бирде, бистин чуртувустун найсылды — Москвага, эвилелдешкен республикаларың найсылалдарыңа, а ол ышкыш Калининградка, Львовка, Хабаровскке, Владивостокка болгаш маадыр хоорайлар: Ленинградка, Сталинградка, Севастопольга болгаш Одессага — артиллерияның чээрби удаа дааштаашкыны-биле салот кылар.

Улуг совет улус болгаш ооң маадырлыг чепсекти күштери делгерезин!
Совет чакат делгерезин!
Бистин бүгү тилелгелериниң сорук кийрикчи болгаш организацызы — Ленин — Сталинниң партиязы делгерезин!
Бистин улуг башкывыс болгаш баштыңчывыс, генерал полководчу эш Сталинга алдар!

ССР Эвилелиниң Шериг Министри Совет Эвилелиниң Маршалы А. ВАСИЛЕВСКИЙ.

ССР Эвилелиниң Шериг-Далай Министриниң ДУЖААЛЫ

1952 чылдың май 1. № 85 Москва хоорай.

Эштер матростар болгаш солдаттар, старшиналар болгаш сержантылар!
Эштер офицерлер, адмиралдар болгаш генералдар!
Бо хүн далай шериглери бүгү совет улус-биле кады бүгү делегейниң ажилчы чоннарының байырлалы — Майның Бирин байырлап турар.

Бистин Төрөөн чуртувустун коммунист партияга удуртурган улустары совет күрүнениң күчү-шыдалын быжыглаарына шыгарангай чаа-чаа чедирериниң биле Май Бирин хүнү ужуражып турар.

Бистин улуг баштыңчывыс болгаш башкывыс эш Сталинның айтышкынынын күөсетпешаан, Совет Эвилелиниң Шериг-Далай күштери бистин Төрөөн чуртувустун далай кызыгаарларының болгаш күрүнө эрге-ажыктарының камгалагында көрүнгүрү-биле туруп турар болгаш Май Бирин байырлы дайынчы болгаш политиктиг белекелге чаа-чаа чедирериниң биле демдегеп эрттирп турар.

Далай шериглериниң сорулгасы болза, серемчилелди, корабльдерин болгаш кезектерин дайынчы белекелди ам-даа бедирер көдүрер, боттарының дайынчы мергежилин хүн-бүрү сайзырадып, дайын-

чы болгаш политиктиг белекелдин тергиниң эки өөреникчилерин өстүрер, дайынчы сагылга-чурумну болгаш организацыг чорукту быжыглаары болур.

Эштер матростар болгаш солдаттар, старшиналар болгаш сержантылар!
Эштер офицерлер, адмиралдар болгаш генералдар!
Делегейниң ажилчы чоннарының байыры — Май Бирин хүнү-биле Силерге байыр чедирип, амыр-мендирини айтырбашаан, бистин Шериг-Далай күштериниң дайынчы күчү-шыдалын быжыглаарына моон сонгаар-даа чедирериниң биле болурун күзедим.

Бистин күчү-шыдалы совет Төрөөн чуртувус делгерезин!
Маадырлыг совет улус болгаш ооң Шериг-Далай Флоту делгерезин!
Ленин — Сталинниң партиязы — тилекти коммунист партия делгерезин!
Бистин улуг, шыгарангай угааның баштыңчывыс болгаш полководчувыс генералиссимус эш Сталинга алдар!

ССР Эвилелиниң Шериг-Далай Министри Вице-Адмирал Н. КУЗНЕЦОВ.

БАЙЫРЛАЛГА КУШ-АЖЫЛЧЫ БЕЛЕКТЕР

Байырлап мурнунуң ээлчээниң түннели	Бедик темпи	Колхозчу малчыннарын чедирерини
Ажилчы чоннарының бүгү-делегей улуг байырлары Май 1-ге бистин областың полиграфистери күш-ажылчы улуг чедирериниң ужуражып турар. Май мурнунун социализмге чарыжына алган бүгү социализмге хүлээлгелер амыр күөсетинген.	Чөөн-Хемчик районун Чадаана сумуда «Искра» көдээ ажил-агыл артелиниң колхозчулары чакы тартылган дүрген темпиге чорудуп турар.	Өвүр районун Дус-Даг сумуда «Торгалыг» колхозтун мурнакчы малчыннары Май 1-ге улуг чедирериниң ужуражып турар. Чижээ, малчы Д. Кечил-оол төрөөн 180 хойлардан 189 хураганнарын, Маадыр төрөөн 188 хойлардан 170 хураганнарын менди камгалап алган өстүрүп турар.
Апрель айның түннели болза, типографияның коллективин май мурнунуң хүнеринде стахановчу амырларын херечилеп турар. Нити продукцияны бүдүрер талазы-биле будурулге планын 102 хуу күөсеткен.	Хову бригадында агитас-масса ажил калбарган. Сөөлүгү хүнер дүргүзүндө аңаа район лекторлары 3 лекцияны номчаан. Ол ышкыш хана солунун 2 катап, агит хуудусту 4 катап, көргүзүп самбыразын бир катап үндүргөн.	Мал өстүрериниң 1952 чылда күрүнө планын долдур болгаш амыр күөсетип дээш алган социализмге хүлээлгелерин колхозчу малчыннар алдарлы-биле күөседип турар.

КУШ-АЖЫЛ—ААС-КЕЖИНИНҮНДЕЗИНИ

ЧАА ӨӨРЕДИЛГЕ ЧЕРЛЕРИ

1952—1953 өөредилге чылынга дээди школалар белектенип турар. Дээди өөредилге черлери эрткен чылга бодаарга дыка хөй—372 муу ажыг студентилери хүлээп алыр. Дээди өөредилге черлеринге кирерини дугайында бидиринкинирнин хүлээп алыры июнь 20-ден эгелээр. Гидротехниктиг тудугларнын, геологиянын, хөмүр даш болгаш нефть үлөтүрлеринин, көздө ажыл-агый механизациянын болгаш электрфикациянын, чаа техниканын тускай эртемнирлерин белектээр дээди өөредилге черлеринин болгаш факультеттеринин хүлээп алышынынче үлүг кичээниг салдыган.

Келир өөредилге чылында СССР-нин Дээди өөредилге Министерствозунун дээди өөредилге черлеринин четкизи улам калбарыны СЭТА-ның корреспондентизинге медээлээни. Удмурт АССР-нин Ижевскиде кезжээки салбырларыг механик институтун тургузуп турар. Ол институт технология машина тудуунун талазы-биле тускай эртемнирлерин белектээр. Хоорай ажыл-агыйнын наженерлеринин институту Сталинградка ажытынар. Тыва автономиялыг областын Кызылда башкы институтун тудуп турар. Педагогиканын чаа дээди өөредилге черлерин Ка-

рел-Фин ССР-нин Петрозаводскиде, Саратов областын Билашовада болгаш өске-даа хоорайларга организаастап турар.

Дээди өөредилге черлеринге чаа тудугларнын тудуу бүгү чуртта чоруп турар. Найсылалдын элзэн каш дээди өөредилге черлеринин бажынарнын тудугларын—В. М. Молотов аттыг автомобиль орук институтун, В. Р. Вильямс аттыг суг ажылынын инженерлеринин институтун, Д. И. Менделеев аттыг химия-технология институтун, И. В. Сталин аттыг даг институтун тудуп турар. Москванын И. В. Бауман аттыг дээди техника училищезинин чаа тудуу бирги ээлчеге доозулган. Институттарнын өөредилге болгаш чурттагга тудугларын Горькийде, Грозныйда, Краснодарда, Ростовна-Донда болгаш Курскиде тудуп турар.

40 ажыг төп ном үндүрер черлер дээди школаларга өөредилге номнарын белектеп турар. Эртемниг бүгү адырларынын айы-биле 277 аттыг өөредилге номнарын студентилер алырлар. Дыл эртемниг шинчелени өөрениринче үлүг кичээниг салдынып турар.

(СЭТА).

Аас-кежиинин төрөөн чуртту

Бо хүн, бүгү чурттарнын ажылчы чоннарынын акы-дунмалышкы чоруунун хүнүнде бүгү депшилгелиг кижиги төрөлгөн бистин Төрөөн чуртувуче, хосталганын, аас-кежинин чуртувуче ийр ынакшыл-биле, үлүг идегел-биле көрүп турарлар.

Эзулуг хосталганы болгаш аас-кежинин бүгү чурттарнын ажылчы чоннары Совет Эвилелинден көрүп турар. Хосталганы болгаш аас-кежинин чаалап алырын совет улустун олар өөренип ап турар. Моон учурунда совет кижилер боттарынын хосталгазы болгаш аас-кежин дээш чоргаарланып турарлар.

Делегейге бир дугаар эзулуг хосталга болгаш өөрүшкү, аас-кежин бистин чуртувуча төрүтүнгөн. Советтеринин чуртуу—хосталганын төрүтүнгөн чери, аас-кежинин төрөөн чуртту.

Бисти хосталгага, аас-кежинге большевиктерин мадырлыг партиязы, улустарнын мерген шылагарангай башкылары Ленин биле Сталин чедирип келген. Ычангаш бо хүн, кижиги төрөлгөнүн чазын чагай хүнүнде совет кижилер Москваның Кызыл шөлүчө, Ленинниң мавзoleyинче көрүп турарлар, а эш Сталин чагай хүлүмзүрели-биле бистин орувусту оортан чырыдып турар.

Бистин аас-кежини бистин ада-өгбелеривистиң ханы-биле, бистин боттарывистиң күш-ажылыс-биле чаалап алдыган. Ол аас-кежинин бистин совет улус Ада-чурттуң Улуг дайынын чылдарында мага-бодувус-биле камгалап алган бис. Бис ону ам тайбың тургузукчу күш-ажылыс-биле улам-на байдып турар бис.

Риганың вагон тудушкунуун заводунун ажылчыны Федор Абыс совет кижилерин күзөл соруун кончук шыны-биле илередиң, мынча деп чугаалаан:

— Бис боттарывистиң ходлары-вис-биле аас-кежини тургузуп турар бис, ычангаш бистин эрчим чагай херээвисти турмузнерге болгаш ачосоннарга моондататпас бис. Ам бистин улуг адавас бар, — ол улаг мерген Сталин, ынак невис бар, — ол советтиг Төрөөн чуртувус.

Делегейге бир дугаар социалисттик улуг күрүнениң хамаатызы болуп, коммунизм тургузукчу болуру дээрге совет кижинин сактып ханмас улуг аас-кежин. Сталинчи үеле чурттаары, бодунун хостуг күш-ажылы-биле бодунга, бодунун

күрүнениңе ажылдаары — совет кижиге улуг чоргаарал.

Тайбың дээш, демократия дээш, социализм дээш демиселдерин бажында чоруп турар улуг совет улустун, тургузукчу улустун, тилекчи улустун найралдыг өг-бүленин кезигүнү болуру — совет кижинин улуг алдары болур.

Бо хүн, Май биринчү хүнүнде хосталганын, аас-кежинин Төрөөн чуртту — бистин Төрөөн чуртувустун кырында май биринчү өөрүшкүлүг, сорук киирикчи ырылары динмирел турар. Волга-Донун канавын болгаш Москва университетинин тудукчулары, Донбасстың шахтерлары болгаш Бакунун нефтинчилери, Узбекистаннын хөөвчилери болгаш совет Тываның колхозтарында чаа бажынар тудукчулары, бүгү совет кижилер Май биринчү чыскаалында үнүп, боттарынын чыгыс эвин, сырый катыжымышкын бүгү делегейге база катап көргүзө-лөр.

Бистер бодувустун аас-кежини бисти — школаларымысты, тарылгалыг шөлдеривисти, чаа бажынарнымысты, фабрикаларымысты болгаш заводтарымысты камгалап, кырганымыстын алдарын, уругларымыстын аас-кежин камгалап турар бис. Унелеп ханмас улуг аас-кежини бистин холдувустан ышкындырыптар күш делегейге чок.

Бистин күжүвүс эгээртимес улуг. Бистин өнүктөривис хөй. Тайбың дээш, демократия дээш делегейде демисежин турар миллион-миллион тайбың талаалачылары — бистин идегелдиг өнүктөривис. Олар бо хүн бис-биле кады Май биринчү чыскаалында үнүп, тайбыңче чүткүлүн, тайбынын камгалаарынга беленип, улустар аразынга найрал дээш эп-сеткил катыштырымышкын көргүзө-лөр.

Май биринчү чыскаалында бистин бажымыс шынгы. Бистин оруу-вус чырык болгаш дорт. Ол орукту биске большевиктерин партиязы, бүгү делегейин ажылчы чоннарынын гениилг башкылары Ленин биле Сталин айтып берген. Ол орук — коммунизмче орук. Коммунизмниң тилелгези дээш демисежинден артык белек чагай аас-кежин делегейде чок! Ол тилелгеже бисти улуг Сталин баштап чоруп орат.

Б. ХӨВЕНМЕЙ.

Тайбың тургузукчу чоннуң кадыынын камгалалында

Бо хүн, бүгү делегейин ажылчы чоннарынын эп-сеткил катыжымышкынның байырладдыг хүнү. Бо төөгүлүг улуг байырладдыг делегейин бүгү-ле бөдүүн кижилери быжыг тайбың, улус демократиязы болгаш социализм дээш демократия кучулуг көдүрлүшкүнү-биле демделеп турар.

Бистин кайгамчыктыг Төрөөн чуртувус, оон хөй миллион ажыл-ишчилери бо хүнүн улус ажыл-агыйнын бүгү адырларынга мадырлыг күш-ажылдыг белек көргүзүлгери-биле ужурашкан. Танды районун Кочетовка суурда медицина пунктунун эргелекчи В. Лунева мен, бо хүнге база биче эвес медицинаккерлик ужураштып тур мен.

Ажылчын чоннуң кадык камгалалынын херзэн быжыглар чорук совет күрүнени күчү-шыдалын улгаттырар, оон хамаатыларыга өөрүшкүлүг чагай амдыралды хандырып тургузарынга үндезин айттырларын бирээзи. Кадык камгалалынын ажылдакчызы мен ол хүндүлүг сорулганы күүсөлдүр дээш, бүгү күжүмү болгаш аргаларымны үндүрүп, чонунун мурунга аксеткилдим-биле бааран болуп келдим.

Мээң медицина дузаламчызы көргүзүп турар черминчү чурттакчы чону хөй болгаш девисээр-даа улуг. Дуне, хүндүс чок, улай-улай чалаашкынга баар, хүнде 20—30 аарыг кижилерин хүлээп ап эмнээр ужур менээ хүнүн тоонуг таваржып турар. Ажылдың хемчээлин улуг, чаксаан ажылдап турар болзумза-даа, дыштаныр шақты чоп аралаштырып тургаш чурттакчы

чонга медицина дузаламчызы, сенинар профилактиктиг хемчеглерин боттаандырып күш чедип шдап турар мен.

Араан кижилерин амбулаторияга эмнээр-биле чергелештир, ажылчы чонун ортузунга санитар-чырыдышкынын пропагандазын кал-бартып, совет медицинанын чаа-чаа чедишкенин, бот гигиеназын хамаарышкан бөседаларын үргүлчү чорудуп, сааттыг болгаш божаан херээженерге консультацияларын чедингери-биле берип келдим. Сөөлүг дөрт айнын дургузунда безин мээң дузаламчы-биле дыка хөй сааттыг херээженер чинги-биле божаан.

Мээң хуваалдамда ийи школа бар, оларнын өөреникчилеринин ортузунга медицина хайгаралын доктаамал чорудуп, школа, интернаттарга арыг-шөверин байдалын экинжидеринче уланган хемчеглерин үргүлчү чорудуп кегеним-биле керектин байдалы онза экинжөөн.

Тайбын камгалап быжыглары дээш бүгү улустун нини демисезинге мези биче-даа бол салдышкын ындыг. Ычангаш делегейин ажылчы чоннарынын сүр-күчүзүнү демделели—Май 1-нин байырлалиг таварыштыр, америк агрессорларын Кореяда кем-буруулуг үлгедешкенин, корей болгаш кыдат улустарга дөгөн турар бактериялогту дайынга удууланган бистин чурттуң болгаш делегейин бүгү бөдүүн кижилеринин киленин үнүп-бөдүмүн үнүмү база калып тур мен.

В. ЛУНЕВА.

Танды районун Кочетовка суурда медицина пунктунун эргелекчи.

Куш-ажыл бисте аддарнын херээ

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле) Улуг-Хем районун улустур комбиндинин дарганы Александр Каврилович Торгашин 1936 чылдан бээр дарган ажылы кылып келген. Оон хары ам 57, ол улустур комбиндининга ам 5 чыл дургузунда үргүлчү ажылдап турар.

Бодунун дарган ажылынга мергезилин үргүлчү бедидип, чүгле эки шынарлыг продукция бодурер дээш ол оралдактып чыраан болгаш ону күүсөлдүр турар. Дарган Торгашин бодурүлгө онаалдазын ай, квартал санында үргүлчү ажыр күүсөлдүр чурар, ычангаш он ады болган турар, өскө станаовчүлүр-биле кады комбиндинин хүндүлөп самбарызын үргүлчү үнүп турар. 1951 чылдын бодурүлгө планын ол 175 хуу күүсеткен.

Будурүлгө планынын ажыр күүсөлдүр, эң эки шынарлыг продукция дээш комбинатка бо чылдын эгезинде калбарган социалисттик чарыштыг эргелекчилеринин бирээзи база эш Торгашин. Бо чылдын бир дугаар кварталында будурүлгө планын ол 150 хуу күүсеткен. Май муунун социалисттик чарыжыга идепкейлиг киришпешинде апрель айнын будурүлгө планын үш хонук бурунгаар 150 хуу күүсеткен. Оон бодурүлгө продукциязы чүгле эки шынарлыг. Шаган-Арыг машина трактор станциязынын промкомбинатка септеткен ийи трактор приденни болгаш туугуон эң эки шынарлыг кылдыр дооскан.

М. ЛЮНДУП.

Кижиги төрөлгөнүн депшилгелиг шимчээшкенин бажында

Майнын биринчү—ажылчы чоннарынын бүгү делегей катыжымышкынның хүнү, бүгү чурттарнын ажылчы чоннарынын акы-дунмалышкы чоруунун хүнү. Бүгү-ле нацияларнын ажылчы чоннары кызгаарларын болгаш океанарын ажылдар бот-боттарын билчиринин, найралдык болгаш катыжымышкынның демдектери-биле көрүп турарлар. Нини демиселдин, ажылчы чоннарынын нини сорулгазын—улустарнын демократтыг эргелерин, тайбынын камгаларынын сорулгазы бирги черде туруп турар.

Ол дээрге, чурттар бурзунун ажылчынарынга чугула, дорт болгаш тускай сорулгаларын, ажыл херектерин утуп кааптары ол эвес. Харын-даа олар ол дээш бүгү туртсын-биле хөндүрүп туруп кээрлер Май биринчү хуралдарын киржикчилери, чыскаалганнар азы полицияжилерге истетирип, сүрдүрүп турар чажыг ажылдакчылар-даа боттарынын төрөөн чурттарынын эң-не чиндик болгаш чугула айтырларын Май биринчү чыскаалдарында чугаалайып, анаа ол дугайын бодап чоруурлар. Ол талазы-биле кандыг-даа чөрдүдээ туруп болбас. Улустарнын сорулгаларын шин билеп көөр чорук болза, өске-даа бүгү улустарнын болгаш чурттарнын эрге-ажыктарын башкаланмас.

Америк эжелекчилерин үндүр ойлаларын негээр дээш, чепсекти эңдер кылып үндүрерин болгаш Вьетнамда кем-буруулуг дайынны соксадып, улустун амдырал денелин бедидерин негээр дээш Франциянын эң дээр кижилери 1952 чылдын Май 1-нин байырладында кудумчуларга болгаш шөлдерге чыскаалып үерлер. Бүгү делегейге тайбың дээш бүгү-ле ажыл-ишчилерге эң-эки амдырал дээш демисежин турар бүгү чурттарнын ажылчынары ол идегелдерин деткирлер. Социалисттик чыгыс-ай партиянын ТК-зынын:

«Нини Германиянын казаан тургузары-биле бүгү Германияга хостуг сонгулаларын чорудар дугайында ооалдадышкын чок дугуржулга дээш!» деп бүгү немецтерге салган кийгырын Германия чидин-биле чангылашып үнер. Япониянын улзуу фашисттик күчүлүшкенин удурлашын, чуртту америк шериг баазаны болдуруп турарында удурлашын турарын илереди дээш чыскаалып үнерлер. Оон-биле кады Германиянын болгаш Япониянын хамаарышпас болгаш бүрүн эргелиг чоруп болза, бүгү делегейин муракчы кижилеринин негелдизи болуп турар.

Боттарынын улуг болгаш тургузукчу ажылдарынын бүгү делегейге төөгүлүг ужуру-дузаны совет улус ланызы-биле медереп билди. Кижиги төрөлгөнүн эң-не дээр угаанын, оларнын чус-чүс чылдарын экинде күзеп бодап чороаны эң-не муракчы, эң-не аас-кежиткир нини тилелди—коммунизм бистер тургузуп турар бис. Боттарымыстың Төрөөн чуртувуча изиг патриоттуг ынакшылымыс-биле сорук киирикеш, боттарымыска болгаш боттарымыстың уругларымыска коммунизмин тургузуп турар бис. Оон-биле чергелештир бистин бажымыс бурзун—ааскежиткир келир үеже бүгү депшилгелиг кижиги төрөлгөнүн бажымыс болуп турар. Бистин ада-чуртувус Совет Эвилели делегейин депшилгезинин бажында чоруп турар болгаш бистин тилелгези бурзун бүгү чурттарнын ажылчы чоннарынын тилелгези дээр совет эртемденин, ажылчынны, колхозчуну сорук киирип турар.

Бодунун сорулгазын коммунизм тургузары болдурган совет күрүнени тургустунуп келген үезинден эгелээш ол ычнар тургустунган. Бистин совет чуртувуча эрткен 34 чылдарын дургузунда чү-ле болуп эрткенди, ол—бүгү чурттарнын улустарнын салым-чолдарыныга

бирги чергениң ужуру-улкалы чүүлери ол болуп турган.

Владимир Ильич Ленинниң бижээни: «Совет тургузуг дээрге ажылчынарга болгаш тараачынарга эң дээди демократизм болуп турар, оон-биле чергелештир буржуазтыг демократизмден чарлары, чаа, делегейге төөгүлүг демократия хевиринин, тодаргайлаарга: пролетар демократизминин азы пролетар диктатуразынын тыптары болуп турар» (В. И. Ленин, Чогаалдар, том 33, арн 32).

Совет демократия—эзулуг, эң-не доду демократия. Ол болза, Октябрьин Социалисттик революциянын база бир эң-не чагай чаалап алышынын деп көрүп турар бис. Совет демократия болза, Польшаның, Чехословакиянын, Румыниянын, Болгариянын Венгриянын, Албаниянын болгаш өске-даа чурттарнын улустарында үлеер-чижек болган. Чаа, Улус-демократтыг Кылатты тургузуп турар кыдат улусту револуштуг үлүг чаартышымын дээш демиселге ол база сорук киирген. Буржуазтыг диктатура дээрге, оларнын эрге ажыктары улустун эрге-ажыктары биле дүүшпейн турар миллиардерлерин болгаш миллиондерин чөгөнтүп байдал-биле чагдыган, араатангы диктатуразы-дыр дээрзин оон-даа өске он-он улустар амгы үеде улам-на тодаргай-биле көрүп турар апарганнар.

Чоокта чаа АКШ-ты чагырып турар ийи партияларнын баштынарынын чугааларын парлаан. Президентин сонгулалдары чоокшулап орат, ычангаш улуг капиталдын ол ийи партиялары чогуу чүңү-биле бот-боттарындан ыгалып турарыл дээрзин америк хамаатылар билип турар. Ажылчы чоннарынын амдыралын экинжидеринин талазы-биле даштындан безин көөрге, тодаргай программазын, иштики болгаш

даштыкы-даа политиканын талазы-биле келир уенин планын улустун мурунга калбартып чорудар ужурулуг.

Шака анаа демей кандыг-даа чүүлдер болбаан. Бүгү-ле таварылгалардан ап көөрге, ол болза, дайынны болгаш агрессияны күзөп турар кижилерин калчаа аарыг хоралаашкыны болуп турар. Республиканы партиядан президент албаныга оранын күзөп турар Тафт Леч кижиги болза, бичин-даа сезик чокка —мээң «программа» дээрге, атомнуг бомба болуру... ычангаш чүлө ол Американы камгалап болгаш бүгү ниниңтин тайбынын тургузарына «деткимчени» (?) кылдыр деп чугаалаан. А демократтыг партиянын баштыны, амгы президент Трумэн бодунун сөөлүг чугаазын америк экономикага боо-чепсек кылып үндүреринге кажан-даа туруп көрбөз чырыдалдар «тергини ажыкты» дээрзинин дугайында мелегей теориянын шыныгар аргажок Сарындааларын чугаалаан. Ычангаш моон ап көөрге, бо ийи «программалардан» америк сонгукчу чаргык чыл болгаш бот-боттарынга бирээзи бирээзиден ыгал чок ийи кижинин бирээзин шилип алып ужурулуг болуп турар. Оон өске бүгү-ле программаларны болгаш бодалдарын хоругдап каан, ону дээш кижилерин кара-бажынап, америк хамааты болуп эргезин казааш, өлдүрүп турар.

Бир эвес Атлантика керезиниң эзу-гар ол чурттарнын улустарына боттарынын дуралааны-биле уштап-баштаар черлерин хевирин солуур эрге чок кылып каанда, Францияда, Барын Германияга, Бельгияда-даа чогуу кандыг демократиянын дугайында чугаалап болурул ычаш. Бодунун арын-чүрүк чок, дуразында болгаш агрессия сорулгаларынын талазы-биле төөгүлө кажан-даа туруп көрбөз ол «керезини» бүгү кижикчилеринин аг-шериглери АКШ-тын чагырыкчы бөлүктөрүнө ажык чок партияларга боттарынын бадылашкыннарын берген чурттакчы-дыг чурт-ла туруп келир болза, шака ынар шаап кирген турар деп

ажы-биле чарлаан. Катышкан Штаттар болгаш Англия болза, Барын Европада шериг эвилелдеринин өскерилбес, кезээ мөңгөде турар чоруунун «магадылалы» болурун шийткүлүз болгаш Барын Германиянын немецтери келир үеде-даа чангыс аай демократтыг Германияга катыжарын күзөп кээр болза, чепсек күштери-биле шаап кирерлге белең дээрзинин дугайында мелегелдер амгы үеде делегейин буржуазтыг парладгазын долуу турар.

Тус чурттуң чүлө полициязы болгаш жандармериязы улуска удуру корум-чуруну камгалап турар эвес, оон өске ындыг чурттарнын шериглери база-ла камгалап турар дээрзин буржуазтыг «демократиянын» амгы фазазы тодаргай-биле көргүзүп турар. Ол болза, араатангы монархо-фашисттик корум-чуруну улустун киленишкенинден чүлө делегейин эң улуг ийи империалисттик күрүнелеринин армиязы болгаш далай шериг камгалап турар Грециянын «дружудгазынын» бүгү чурттарга неперетинин турары ол-дур.

Совет хамаатыларнын сергелде, өөрүшкүлүг, идегелдиг арын хевирин капиталисттик чурттардан СССР-ге кээп турар кижилер шүптүзү онзазынып көрүп турарлар. Барын чүк деп адаар черде анаа хамаатыларнын даартагы хүнге бужургань, анчызынып идегел чокталырынын демдектери социализм чуртууң ажылчы чоннарында чок-даа. Ол дугайы билдингир-даа ычаш. Капиталисттик чурттуң ажылчы чоннарынын мөңгө эдеринчизи болуп келген ажыл чокталыр чоруктан, ядараңхоозураашкындан, улам-на өзүп турар аар өртектерден коргуп сүртээр чорук бисте чок. Совет улустун амдыралы хүн келген тудум-на экинчи, каас-шиник, бай-шыдалыр болуп турар. Амдырал денелин соксад чокка өзүп, өртектер улгатпайн, а кудулап, барааннар улам-на көвүдөвшөөн турар.

Совет демократия чер болганда—фабрикаларда болгаш заводдарда, хөй-ниниңин болгаш сонгулалдыг албан черлеринде, колхозтарга

болгаш совхозтарда бодун көргүзүп турар. Бергерлерин ажып эрттирге, улус ажыл-агыйнын бүгү адырларынын ажылын экинжидери дээш демисежиринге биске дузалап турар, совет ниниңилдин шимчедикчи күжү—шүгүмчүлелдин болгаш бот-шүгүмчүлелдин үнү чер болганда чаггылашып турар. Кым-на кызымак, тергини эки, улустун эрге-ажык дээш ажылдап турарыл ол кижини хүндүлөп болгаш алдар бургуп турар.

Чүүл-бүрү улустарнын болгаш нацияларнын найралдыг харызажымынын үлгерин Совет Эвилели көргүзүп турар. «Демократтыг» Америкада он беш миллион негрлер кажан-даа туруп көрбээни-биле качып, дорамчылтырып турар, азы Англиянын туралаанын эзуугаар быдаргайлашып каан Индиянын миллион-миллион инди болгаш пакистан тараачынарынын ядарааншкын көжүүшкүнү болдуруп турары ышкаш ындыг «каргыштыг айтырыг» бисте чок.

Совет чуртта бадыткалган бүгү рассаларын болгаш нацияларнын ден эргезинин ленинчи-сталинчи идеологиязы бүгү кижиги төрөлгөнүн амдыралына улуг салдарын чедирип турар. Бүгү нацияларнын кижилеринин аразында шин, чагай, ден эргелег харылдаа байдалды тургусканын чижектерин бүгү чурттарнын улустары Совет Эвилелинден көрүп билип турарлар. Орус болгаш казах, украин болгаш таджик, грузин болгаш белорус кижилер СССР-нин Дээди Совердинде, советтин даштыкыда дипломаттыг элчин черлеринде, эртемнер академиязында, коммунизминин тудугларында кады ажылдап турарлар.

Римниң чурттакчылары шаанда, чырык болза, чөөн чүктен келир деп чугаалайып турганнар. Хүн чөөн-чүктөн көстүп келир дугайында ол бөдүүн шын чорук төөгүлө хуннерде ышкаш ычнар кажан-даа ынакшылдыг дынаандыг турган. Чөөн-чүктөн, Советтеринин чурттудан медерелдин, чөптүг чоруктуң

Тайбың-бүгү улустарнын күзел соруу

Н. ТИХОНОВ,

Сталинчы шааналдын лауреады.

ТАЙБЫҢНЫҢ КОНГРЕЗИНДЕ

Октаргайда эң-не дээди өөрүшкү дээш, Ораннарның шуптузундан чыылган бис. Часкы шагның шапкыңчызы ажы-төлдер Чечек тудуп, конгресске чедип келди.

Чаагай алдар хоорайында көге-куштар Чергележи, сонгаларда ужуп туру — Баарымыста чечек бүргөн столда бо — Варшаваның хеймер кызы чоргаар туру.

Тергини нарын бүгү чүве мурнууска Дендин бөдүүн одурут дег эртте-даа бээр. Хоречизи: Кыдат чуртун эгинерин Кедергей чник чаштын холу даянган тур.

Хөлчөк улуг октаргайге, шак бо зал дег, Хөлүг, омак чаштын караа көрүп туру, Чүну ол кыс маңаа ам-даа сөлөксээнин Чүрек-биле дыңнап апкан олургу бис.

Ооң ады Анеля-даа, Ядя-даа — Октаргайда кандыг-даа ат анаа тааржыр. — Кайгамчыктыг шырайында баар оруу, Хамык диптер дөгерези көстүп туру. Чайыннанган, онза кыстың чаражында Чалгы назын өөрээни анаа-ла эвес: Келир үе мурнуушта шак бо чаш дег, Херелденип, камгалаарын дилеп туру. Очулдурган Ю. КЮНЗЕГЕШ.

ГО МО-ЖО,

Делегейниң Сталинчы шааналынын лауреады.

АЛДАР БОЛГАШ ХҮЛЭЭЛГЕ

Алдын медалдан Сталинны көрүп тур мен. А ол дээди шаанал чүгле менээ эвес — Мао Цзе-дун сорук кийрген кыдат чонга Маадрылг тиленге дээш тывыскандыр. Ооң-биле менде даалга хүлээтинген — Ооң бедик үнеледи наатынган.

Тайбың диген бөдүүн улус менээ өөрзөн — Дайынчы чон ырларында алдаржыткан. Мнээ бөгүн Кин Ден Сондан чагаа келди. Мнээ чурuum дилевишаан, бирни күззөн, — Сталин биле мени кады чорзун диген. *«Сталин башкаа, совет чонга четирдивис.

Арыг ханын бис дээш төккен эки-тура Акы-дунма кыдат өөрнү утпас-даа бис! Бнак Сталин — тайбың чолдун символу. Совет чуртту Кыдат-биле каян-кезээ Соруу чагыс алышкылар. Тайбың херзэн Бяк быжыг камгалашкан — ийи өнүк Эрес дидим дайынчы бооп келиримге — Эргим Сталин менээ база шаанал тыпсар.»

Ону биззэн корей чаш оол кайда барган? Оода белзэм, байырымды алган бе, ол? Билбес-тир мен. Американ эзэргектиң Дээрде ушкан, хамчык сиңген бомбалары Бичин чашты хораннап каан чадавас боор.

Тергини көвей биче-чаштар кычгыдап тур. Бичалза-даа бактерийге моондактар бар.

Бидыг бужар өлүмнерден камгалап бар. Дээди Сталин — тайбың чолдун символу. Делегейде бүгү чонга тайбың херек.

Амы узуп, амдырал моондактап, Авьяастыг дүржөк дайын дузаан салып, Карангының дүмбейи дег дайын-чаага Кажар олтуг белеткелин чорудуп тур. Дерзилирге өртөдери, күчүлээри, Дээрбелээри, хораннаары херек болгай.

Бичалза-даа, чүс-чүс чылдар культуразы. Билан шын дээш, чаштын чолу, эргелер дээш, Ужурларже бөдүүн улус тузуун дээштинг Үнүвүстү катыштырып, кый деп тур бис.

Каржы өлүм — кара куртту, сээктерни, Хамчык чашкан ийи буттуг маңгыстары Каяа-даа бол — ойнааракка, чемге чорза, Хайыражок согунар-ла, хыдынар-ла! Харысалга, алдар туткаң дайынчы мен — Хамааты бооп ажымы-биле сөгөлөп тур мен:

Төрөл чонум, делегейге тайбың дээштинг Төктур ханын, бүгү күжүн харамнанмас. Эрге, ажыл, тайбың дээштинг демиселге Эргим Сталин биске дуза чедирип тур. Чонуну быжыг найралы чыгып-чыгылып, Чолуктарның хоран күжүн ширбий шааптар!

Очулдурган О. СУВАКПИТ.

КАРЛ ШНОГ,

немец чогаалчы

Тайбыңның чангыс фронтузу

Далай кежир, даглар ажыр, каяа-даа дээр Танннылардыг кызыгаарга торулбайн-даа: Идаралды, базымчаны бодурбас дээр Чаагай сеткил сиңиккен чон хана бооп тур. Өртөмчөйге чаагай кежик маңдызын дээш,

Өөр-өөр куштар амыр хостуг ырлашкын дээш, Кайда-даа чон — Пекин, Москва, Будапеште «Хайдыг дайын» ырад чор деп чидиг сөгүлзөн. Каш-каш наң чон кежи, дылы ылгал чокка Хана кылдыр чергелештир турупканнар. Авьяастыг меге-хоптан, нүгүл-баактан

Актыг чаагай тайбың херзэн камгалап аар! Хадаан шуурган, каядыг-даа күш божаш кылбас Ханы тудуш чангыс кылдыр канчатынган Сонгу чуктен мурнуу чүккө чедип турар — Чондан бүткен күштүг хана быжыгып тур. Тайбың хүннер херелденип чырып турда, Дайын чепсээр арып келген дүржөк хейлер, — Шак ол ханаа тааварлашкыш, менди барбас Чаактыг бажын кеззэн шагда ышкыныптар.

Очулдурган С. ТАМБА.

Л. ЧАДАМБА.

Тайбыңның күжү

Сая-сая тайбыңчылар — Чаңгыс эпиг быжыг шивээ. Дайын күжү дамды турда, Тайбың күжү далай туру. Кавайында ие-чаштан Кажан-буурул чөнүккө дээр Делегейде шыңчы чонун Демниг өткүт үнү мындыг:

Бөмбүрзектиң чогуу ээзи — Бөдүүн чонун шиткели бо:

— Дайын-чаага — каргыш! Өлүм! Тайбың эпке — алдар! Мактал! Дайынчы күш бөдүүн чонда — Тайзы баспас тангыраавыс: Тайбыңчылар тилетирбес! Тайбың! Тайбың! Менге тайбың!

Ю. КЮНЗЕГЕШ.

Корей улус тилээр

Далай кежир боозун арып, Дайын кысып менип келген Трумэнниң солдаттары Дүржөк яла, ханныг херзэн үүлдөдүп тур.

Хүллендирген тайбың суурлар, Күчүлөткен чалы кыстар, Далайга ден төгүлгөн хан, чайык дег чаш Дайыннарның баскан изин долуп туру.

Сатыныкчы Ли Сын-манниң Сангаланган чалча шерин Дөгөп кирер кара кылдыр Төрөткештиң, фашист-янки шурап туру.

Дадай дивес корей чонга Далдыр шапысып, октадыкпаш Өмээржикчи шериг кылдыр халдакчылар Өрге, күскээ хамчык борааш чашканын тур.

Эргим чурттуң хосталганын Эжелекзээ бербес дээштинг Ким Ир Сенниң солдаттары Дээди чааже көдүрүлгөн тулчуп туру.

Хинчектеткен иелерниң, Демисешкен адаларының, Чалымыларның, кырганнарның клен-кылы Чанчык болуп, дайыннарже чыжырап тур.

Хову, шынаа каастай үнгөн Хосталганын кызыл чечзөн Дайыннарның хирилги буду Таптай базып, туразында кылашавас,

Үптектиниң ханныг аспаа Келдерелиг менди үнмес — Үлетимес Корейниң күштүг холу Кезе туткаш келген үнчө шывадаптар!

Б. ЛЕОНТЬЕВ.

КАНАДА, Торонтога канада-совет найбаралдын нийтилинениң конференциязы болуп эрткен. Конференция болуп турган хүннерде Совет Эвилелиниң дугайында делегенини тургускан турган. Чурукту: делгелениң бир кеззениң чанында. СЭТА-ның прессклишези.

Хосталга болгаш тайбың дээш демиселде

КОРЕЯ ЧОГААЛЧЫ СЕ МАН ИР

Корейниң чечен чогаалы даштыкы эжелекчилерге удур демиселге өзүп келген Япон империалистерниң дарлалындан Корейниң хосталганы болза, бистин улустун культуразын кестүп көрбөөн көдүрүшкүнче кирген.

Чүс-чүс чылдарда дардадып чоран массалар хосталганы алган, кыска хуусааның иштинде чурттуң эргелээрин, чаа амдыралды тургузарын өөренип апкан. Улус массалар билгиче, культураже канчаар-даа аажок хандыккан.

Тайбың тургузушкунуң беш чылдарының дургузунда бистер корей улуска эң-не чугула айтырларын көргүзүп турар хой номнарны чогааткан бис. Совет кижилерге ынакшыл дугайында чогаалдар: Хан Сер Яның «Акызы болгаш думмазы», Им Сун Дэктиң «Найбарал», Ю. Хан Лимниң «Вася» деп расказтары болгаш «Улуг маадырлыг чорук» деп расказтары тыттып үнгөн.

Ли Чи Ениң «Чер» деп романы бистин чечен чогаалымыска улуг салышыкчы болуп. Ол чогаал болза, корей көдзениң чаартылганын көргүзүп турар.

Бистин чогаалчыларымыс ажылчыларны дугайы, оларның күш-ажылчы маадырлыг чоруктары улуг ынакшыл биле чугаалап турар. Бо темага хамааржыр эки чогаалдар болза: Ли Бук Мениң «Ажылчының өг-бүлөзи» деп тоожузу, Хан Сер Яның «Шахтержү суур» деп расказы, Хан Гонун «Хөмүр даш» деп расказы болуп.

Корей чогаалчылар боттарының чедишикчиерин совет чечен чогаалдын садыларының ачызы-биле чедип алган. Социализм чуртунуң чогаалчыларының большевик партияга болгаш улустунга кызыгаар чок бердингени, оларның тайбың дээш эрес чүткүлдүг демисели чүгле бистин чогаалчыларымыска үлгерер болуп турар эвес. Ол үлгерге бистин бүгү үлүвүс өөренип турар. Маяковскийниң шүлүктери, «Анык гвардия», «Езулук кижиге дугайында тоожу» болгаш совет литератураның өске-даа чогаалдары биске амдыралды болгаш демиселиң өөредилге номнары болу берген.

Ол номнарның маадырларының дүрү-хевирин интервентилерге удур демиселче корей улусту сорук кирип турар. Краснодоннуң маадырларының үлгери-биле бистин аныктарымыс Анжуга, Мунганга, Сен-чеге, Хамчынга болгаш Хынманга «Анык гвардия» деп чажыт организацияларын тургускан.

Воздууд анык командири Ким Чан Квор Совет Эвилелиниң Маадыры Александр Матросов ышкыш бөдүүн мага-боду-биле дайынның амбурауразының аскын дуглаан.

Америк империализм Азияның бүгү дарлаткан улустарының хоралыг дайынды дег чүвени корей улус билер. Ол дугайын чогаалчы Хан Сер Я «Бөрүлөр» деп чогаалында чугаалап турар. Ол чогаал болза, херек кырында болган чүдлерниң фактыларындан тургустунган болгаш американың араатанзыг, ийи арышкы, калыг-дошкун чоруун көргүзүп турар.

Ли Сын Ман Вашингтончу эелерин дужаалан эзугаар дайынны кысыкканың бирги хүнүнден этелээш-ле Корейниң чогаалчылары бөдүүн төрзөн чуртунуң хосталганы дээш көдүрүлгөн демиселчилерин бирги одуруунга киргеннер.

Бистин чогаалчыларымыс боттарының дайынчы расказтарының үн-дешинеринге херек кырында, өзү-

хуну, коммунизмин хуну улустарын чырдып турар.

1952 чыл ол дугайын эң-не толдарай болгаш өөрүчүгү кылдыр херечилеп турар. ССРЭ-де коммунизм тургузукчуларының чедишикчиерин канчаар-даа аажок улуг. Ол дугайында чүг-ле совет кижилер улуг-биле өөрүп турар эвес, харын делегейниң ажылчы чоннары база өөрүп турар. ССРЭ-ниң мөгө-күжүниң өзүшкүнү, бистин экономика-ыстың болгаш культуравыстың чечектелишикчи, Совет Эвилелинде улус массаларының амдырал деннелиниң көдүрүшкүнү болза, бүгү чурттарда демократтыг күштерниң быжылганганы, социализмниң херээ дээш демиселчилерин тилелгези болуп, бүгү делегейге тайбыңның херээниң быжылганганы болуп деп чүвени ам бүгү кижилер билеп турар. Бойдус чаартырынның сталинчы улуг планының чедишикчиңг боттанышыкчының, суг күжү-биле ажылдаар эң улуг электри станцияларының болгаш каналдарының тудуун бүгү депшилгелиг кижиге төрөлгөстөн эң-не улуг кичээнгей-биле хайгаарал турарынын ужуру ол-дур.

Бо чылдың баштайгы үш айларының дургузунда Совет Эвилелиниң улус ажыл-агыйы чаа чедишикчиерин чедип алган деп чүве Май бирниң бөдүүнүндө билдине берген. Бистин бүгү үлгүлөрү-вүстүн нинти продукциязы эрткен чылдын бир дугаар кварталы-биле денээрге база катап 16 хуу көвүдзөн, Күш-ажылдын бөдүрүшкүнү 10 хуу бедзэн. Ажылчын кижиниң күш-ажылың чингедир машиналарының болгаш механизминерин саны совет үлгүлөрү көвүдзөн. Көззө ажыл-агыйның чаа, мурнакчы техника-биле чепселгенни аажок бедзэн. Колхозтарда болгаш сохкозтарда малдын саны көвүдзөн. Чурттакчы чоннар массалыг херелгедик барааннарын хөйну салдып ап турар апарган: өрөктер чингези, үлгүлөр болгаш көдээ ажыл-агый продукция бөдүрүп үндүрерин көвүдеткен.

Ол фактыларның ужуру-дузазы

аажок улуг. Капиталистиг системеге кажан-даа шыдагынмас хөгжүлдениң темпизин социалистиг тургузуг хандырып турар деп чүвени хөй катап көргүскөн. Бис ол темпини камгалавышаан чеди дапкыр базым-биле бурунгаар чоруп орап бис.

Кол капиталистиг чурттары чүгле хөгжүлдениң темпизин талазы-биле эвес, харын чурттакчылар санынга бөдүрүлгө деннелиниң талазы-биле четкеш эрттер деп экономика талазы-биле эң чугула сорулганы күөсүлдеринче бис үрүлүчү-ле чокчушуп кел чыдар бис. Бистин үлгүлөрү продукциямыстың ам бир хуу өзүлдөзү болза, тос, беш, азы бир чыл бурунгаар өзүлдөниң хуузу эвес. Энир чылын безин кан бүдүрениң бир чылда өзүлдөзү 4 миллион тонна чедип турган, а электри күжү бүдүрениң өзүлдөзү 13 миллиард киловатт-шак ажып турар, ол болза, хаанныг Россияны бөдүрүп үндүрүп турганы электри күжүндөн 7 катап ажып турар.

Бичангаш бистин улустун бир чылда чедип алыр немелде өзүлдө болза, индустрия талазы-биле эң-не улуг чуртка улуг деп санал болуп немелде болгаш өзүлдө-дир. Бистин ажылымыс, совет социалистиг ажыл-агыйының чедишикчиерини, азы план күөсүдөй болгаш ажыр күөсүдөй турар стахановчу бүрүзүнүң, колхозчу бүрүзүнүң чедишикчиериниң түнели ол-дур.

Чедип алган чедишикчиге кажан-даа оожургавас деп чүве совет кижилерниң тангыраа апарган.

— Совет Эвилелиниң ажылчынары, тараачынары, интеллигенциязы! Бистин чуртувустун экономикамыстың болгаш культуразының чаа күчүлүгү көдүрүшкүнү дээш, совет күрүениң күчүзүнүң улам өзүшкүнү дээш демисежинер! 1952 чылдың улус ажыл-агыйының планын хуусаазының бетинде күөсүдери дээш социалистиг чарышты калбаа-биле дегдеринер! — деп бистин бүгү тилелгелеривистин сорук кийричизи болгаш организациячызы — большевиктер партиязы совет ажылчы чоннары Май 1-иниң хүнүндө

кыгырып турар. Капиталистиг чурт бүрүзүндө ажылчы чоннарын амдырал деннелинде Совет Эвилелинде ажылчы чоннарын амдырал деннели болгаш чаагай чорук хемчээл чок бедик. Социалистиг нитилелдин кижизиниң амдырал деннели-биле капиталистиг чурттарда күш-ажылчы кижиниң амдырал деннелиниң аразында ол ылгалдыг чорук чыл бүрүдө-ле улам ханзымы-биле көстүп турар. Культурулук деннелиниң, сагыш-сеткил, идеялыг амдыралының талазы-биле ийи системаларының кижилериниң аразында кандыг-даа деңгээлде кылып болбас.

Расалары өжжөнөштирер чорукка, кижиге өжжөнүг чорукка болгаш агрессияже, өдүрүкчү чоруктарже кыйгырларга үндөзүлгөниң неперен турар буржуаз культураның ирип буурашыкы ак сеткилдик, бөдүүн бүгү кижилерин ол «культурадан» улам хоорудуруп турар. Бүгү чөт бөмбүрзезиниң ажылчы чоннары совет культураже чүткүп турар, чүге дээрге, улустар аразында акы-дунмалык чорукту болгаш найбаралдын идеялары, бойдусту кижилериниң аас-кежинге ажыктыг кылдыр чогаалдыкчы өзүбиле чаартырынның идеялары, коммунизминиң идеялары бистин чуртувустан делегейиниң бүгү черлеринче тарап неперен турар.

Делегейниң экономика чөвүлел хуралыга киржип, Москвага чоран бельги фабрика ээзи Лоренти деп капиталист кижиге бистин совет чурттуң дугайын Бельгияга магадан чугаалап турганы сонурганчыг. Ооң чугаалааны: «Совет улус күш-ажылга ынак, чүве бүрүзүн биликчээр, мезн барып көргөчү заводтар канчаар-даа аажок улуг техниктиг көдүрүшкүнү херечилеп турар болган. Тургузукчу күш-ажылга тайбың эргөжөк чугула. Метро станциялары дээрге, өзүлүг ордулар-ла. Ханаларда «тайбың» деп сөстү бижигилер каан турганын көргөн мен» дээр.

Бүгү делегейге тайбыңчы идеялары болза, бүгү-ле чурттарыны ак сеткилдик кижилеринге эң-не

Май 1-нің хүнүндө бүгү чурттарның ажилчы чоннары тайбың дээш демисежир күзел-соруун көргүзүп турар

КЫДАТ

ПЕКИН. Кыдат Улус Республиканың бүдүрүлгелеринге май мурнуун чарыжы калбаа-биле эрткен. «Чахаржибао» солунуңуң медээлеп турары болза, Датунуң хөмүр-даш уургайында ажилдап турар күш-ажылдың шылгаракчызы Ма Люхайның бригадасы болгаш эске-даа бригадалар май мурнуун ээлчээнге киришпашаан, бүдүрүлгө онаалгаларын дыка ажыр күүсеткенер.

Май мурнуун чарыжына Мукденнің 80 ажыр колхозчулары киришкен деп «Гуньженьжибао» солун бижип турар. Дыка хөй цехтер бол-

гаш бригадалар апрель айның планын хуусаа бетинде күүсеткенер. Тяньжинде кан ээилдир заводтун ажилчыннары улуг чедишкенинри чедип алганнар.

Май мурнуун чарыжын калбаргыр дугайында «1008» деп паровозтун аныктар бригаданың кыйгыры чурттун бүгү демир орукчуларын сорук кириген деп «Женьминьжибао» солун бижип турар. Бешчүсүчүлерин шимчээшкини болгаш аардензилиг составтарны чорудары дээш шимчээшкин дыка калбарган.

ПОЛЬША

ВАРШАВА. 1952 чылдың бириг кварталында улус ажил-агыйынын планынын күсөлдезини дугайында экономнуг планнаашкынын Күрүнө комиссиязының медээзин солуннар парлаан.

Улетпурнун социалистг секторунун нити продукция бүдүрүп үндүрүлгезини планы эскертимес өртектерге 100,3 хуу күүсетинген деп медээлеп турар.

Бо чылдын I кварталында үлетпурнун социалистг секторунун нити продукция эрткен чылдың бола үезинге денээрге барык 19 хуу өскөн.

Планың чедишкенин күсөлтүнгенин туннелинде 1952 чылдың бириг кварталында 32 улуг бүдүрүлгелерин болгаш эске-даа черлерин ажылгалга кириген. Оларнын дыка хөйү хуусаа бетинде дужаатанган.

Часкы хову ажилдарына белет-

келдер бо чылын организастыг эрткен, ынчалза-даа агаар-бойдустун таарымча чок байдалында часкы тарылга эрткен чылдан орайтап эгезин деп экономнуг планнаашкынын Күрүнө комиссиязының дындадында чугаалап турар.

1952 чылдың март 31-де көлөз ажил-агыйда тракторларнын нити саны 15 аты күштүг тракторлар-биле катый 34,7 муң четкен ийикпе, азы эрткен чылдың ол-ла үезинден барык 27 хуу хөй болуп турар. Бо чылдың бириг кварталында күрүнениң 23 чаа МТС-терин тургускан. Март 31-де МТС-терин саны 283 четкен.

Улетпурнун социалистг секторунда ажилдап турар ажилчы чоннарын саны эрткен чылдың бириг кварталынын деннелинде барык-ла 6 хуу өскөн. Күш-ажылдың бүдүрүчүлүү барык-ла 12 хуу улгаткан.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Ажилчы чоннарын Бүгү-делегей байырлалыга алдар бундунга социалистг чарыштын түнеддерин үндүрүп турар хуралдар Болгарияның хоорайларына болгаш суурларына эркилээр.

К. Е. Ворошилов аттыг электри заводунун коллективинин хуралы болган. Заводтун ажилчынары болгаш албан хаакычтары чоокта чаа туттунган культура быжынына чылганнар.

Ол хуралга: Министрлер Чөвүлелин даргазынын оралакчызы Райко Дамянов, Болгарияның коммунистг партиязынын Төп Комитетинин секретари Иван Райков,

электрификацияның министри Кирион Георгиев олар киришкенер. Эш И. В. Сталинын хүндүлүг президиума чылганнар улуг көдүрүшүң-биле сонгааннар.

Ажилчы чоннарын бүгү делегей байырлалының дугайында илеткелди Министрлер Чөвүлелин даргазынын оралакчызы Райко Дамянов кылган. Май мурнуун чарыжынын тирикчиби бириг монтаж цехинин коллективинге заводтун тугун байырлалды-биле тывскаан.

Байырлыг хуралдар Сталин, Пловдив болгаш эске-даа хоорайларын дыка хөй бүдүрүлгелеринге болуп эрткелээр.

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ. 1952 чылдың бириг кварталында улус ажил-агыйын хөгжүдеринин күрүнө планының күүселдезини дугайында Румынияның Кол статистика эргелелинин дындадына парлаан. 1952 чылдың бириг кварталының дургузунда үлетпурге нити продукция бүдүрүп үндүреринин планы 102,4 хуу күүсетинген.

1952 чылдың бириг кварталында бүгү үлетпурнун нити продукция эрткен чылдың ол-ла үезинге

денээрге 20,2 хуу өскөн, а күш-ажылдың бүдүрүчүлүү 11,8 хуу улгаткан. Транспорттун бүгү хевирлерин сөөртүлгө планы 102,5 хуу күүсетинген.

1952 чылдың бириг кварталында чоруттунган акша реформазынын болгаш өртектер чингелдезинин түннелинде ажилчы чоннарын ашчөм болгаш үлетпур барааннары-биле хандырылгасы экижээр. 1952 чылдың бириг кварталында ажилчынарын болгаш албан-хаакыч-

тарнын боттуг ажил төлевири 1951 чылдың ол-ла үезинге уду 17,5 хуу улгаткан.

Эрткен чылдын I-ги кварталына бодаларга күрүнө болгаш кооператив садаынын системазына сөөлгү үш айларнын дургузунда чурттакчылар-

АЛБАНИЯ

ТИРАНА. Албанияның Улус Республиказының ажилчы чоннары май мурнуун чарыштарына чедип алган улуг чедишкенири-биле байырлады уткааннар.

Сталин аттыг пөс-таавы комбинатынын, Энвер Ходжа аттыг заводтун, Мисто Мам аттыг ыш болбаа-зырадып кылыр фабриканың коллективтери бүгү улустун байырын шылгарангай чедишкенири-биле ужурашканнар. Энвер Ходжа аттыг заводтун дарганаар цехиниң ажил-үндүреринин ай планын он хонук мурнай доозуп, байырга ужурашканнар.

Шкодерин, Корчинин, Дуррестин, Сталин хоорайның болгаш чуртун эске-даа үлетпур бүдүрүлгелери, тудуг черлери май мурнуун социалистг чарыштарына чедип алган чедишкенири-биле Май 1-зин байырлап туралар. Патостуң нефть тывыжының бүдүрүлгезинде мастер Суло Куртун удуртуп турары бригадасы Май 1-ге ай планын 104 хуу күүсеткени-биле ужурашып турар деп медеглеп турар.

Май 1-ин байырын рационализаторжу-чаарткыч элекчилер улуг чедишкенирлерг ужурашып турар.

АКШ

НЬЮ-ИОРК. «1952 чылдың Май 1-ни байырлап эрттирериниң талазы-биле профвилелдериниң катышкан улус комитети» профвилелдеринин кежигүнеринин болгаш Нью-Иорктун чүд-бүрү чурттакчыларынын ортузунда он-он хуудустарнын непереди, «Май 1-ниң чыскаалына тайбың дээш, айыл чок чорук болгаш хосталга дээш» чыскаалырыче оларны кыйгырган. Ол комитет оон-даа эске кыйгырылганы база парлап үндүргөн.

«Дейли уоркер» солун «Бистер тайбың дээш чыскаалы бис» деп эгелиг чүүлүнде мынча деп бижип турар: «Бо чылын Май 1-рин байыр-

лаар чорук болза, улустар каян-гызындан-даа артык тайбыны күзеп турарын илередир деп санап турар бис. Бо чылдын Май бириниң чыскаалына киржири дээр-ле— Америкага канчаар-даа аажок улуг патриоттуг өзү-биле бараан болуру ол. Ол болза, чыскаалган кижи бүрүзү-ле чуртка болгаш делегей мынча деп чугаалааны ол болур: «Бистер, американнар, тайбыны күзеп турар бис. Ынчанга ону чедип алыр дээш катыжар бис. Бистин чуртувус бистин чаш уруларывытын ханы-биле борашкан турарын болдурус бис деп илерге тангырагадывус».

МЕКСИКА

НЬЮ-ИОРК. Бо чылын май 1-ниң байырлалы тайбың дээш демиселдиң дөлдөз кылдыр эрттер деп Мексико хоорайда үнүп турар «La voz de Мексико» деп солун бижип турар. Апрельдин 5-тен 7-ге чедир тайбың камгалалынын Мексика комитетинин үш хонук конференциясы болуп эрткен. Ол конференцияга «Улустар аразынага тайбыны камгалаары дээш» деп делегейин Сталинчы шанналынын лауреады генерал Эриберто Хара, чурукчу Гейреро, а ол ышкаш—чурттун бүгү болуунарына да профвилел болгаш культура организациларынын төлээлекчилери чүве, чугаалааннар. Тайбының Бу-

гу-делегей Чөвүлелин кыйгырынын адаанга Май бирге чедир 500 муң хол үжүктөрүн чыыр деп конференцияның киржикчилери шиптирлээр.

Май бириниң чыскаалын чуртка демократтыг хосталганы камгалаарынын, хостуг сонгудалары эрттиреринин, ажилчынарын болгаш тарраачынарын байдалын экижидеринин база улуг күрүнелерин аразында чөрдүдээринин тайбын арга-биле шиптирлээринин лозунгунун адаа биле эрттиреринче ажилчынарын кыйгырган Мексиканың коммунистг партиязынын медегелин «La voz de Мексико» солун ол ышкаш парлаан.

ИНДОНЕЗИЯ

ДЖАКАРТА. Ажилчы чоннарын бүгү-делегей байырлалы Май 1-ге уткуштур калбак белеткелдерин Индонезияда чорудуп турар. Байырлап эрттирер талазы-биле белеткел комитетин Собосин (Индонезияның профвилелдеринин Бүгү-нитти төп организациязы) удуртулгазы-биле тургускан. Белеткел комитети болза,

Май 1-де Джакартаның ажилчы чоннарын митингизин эрттирер деп турар, ол митингге профвилелдеринин болгаш Индонезияның тайбын талаахчыларының национал комитетинин төлээлекчилери чүве чугаалаарлар.

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустун армиязының Кол командыларының дындады

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустун армиязының Кол командыларының апрель 26-да дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза, Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле дайзынга уду камгалалдын тулчушкуннарын чорудары үргүлчүлүп турар.

Фронттулга онза эскерлишкенир болбаан. Кимсонун мурнуу талазында районга болгаш Чхольвон районга дайын артиллериянын деткимчези-биле ол черлеринге ужурудузалап элээн каш атакалары чоруткан. Улустун шериглери дайзынны дириг күжүнге болгаш техниказына чидиргелерни таварыштырышсаан, ол атакалары ойтур шапкани.

Апрель 26-да Улустун армиязының зениттиг артиллерия кезээ бол-

гаш адыгы-анчыларын отрядтары дайзынның 5 самолёттарын аңдара аткан.

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустун армиязынын Кол командыларының апрель 27-де медээлээни болза, Кореяның улустун армиязынын катыжышкынары кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге уду камгалалдын тулчушкуннарын чорударын үргүлчүлүп дайзынын дириг күжүнге болгаш техниказына улуг чидиргелерни таварыштырып турар.

Апрель 26-да болгаш 27-де Улустун армиязынын зениттиг артиллерия кезээ болгаш адыгы-анчылар тылга болгаш фронттулга дайзынын 9 самолёттарын аңдара аткан.

(СЭТА).

Тунисте байдал

ПАРИЖ. «Юманите» солунун медеглеп турары болза: Габес хоорайгы тунис патриоттар француз шериглер казармазын бооланнар. «Сфакса» болгаш Сукса студентилер «Тунис—тунистерни» деп лозунгунун адаа-биле чыскаалды организастааннар.

Тунис улустун демисели Тунисте чурттап турар француз ажилчы чоннарын деткимчезин ап турар. «Юманите» солунун медеглеп турары өзугаар алырга, бүлк французтар француз эвилелдин резидензинге болгаш Ниционал хуралдын

даргазына Тунисте француз эргечкаргаларын чорудуп турары өлүрүкчү болгаш коргудуп-сүртедириниң политиказына удурланып турарын илереткен чагазын чорутканнар. Амгы үеде кара-бажынарда болгаш албадап ажил кылдытыр лагерлерде 25 муң тунис патриот хоругдатырып турарлар деп чагаада чугаалап турар. Олар болза, тайбын дээш, боттарының чуртуун хамаарышпас чоруу дээш демисеи-кен болганда «буруудап» турарлар.

(СЭТА).

Тунис улустун демисели-биле Франциянын колонияларынын ажилчы чоннарын сагыш-сеткил катыжышкыны

ПАРИЖ. Национал хамаарышпас чоруу дээш тунис улустун чорудуп турар демисели Франциянын оон эске колонияларынын улустарнын талазындан калбак деткимчезин ап турар. «Юманите» солунун медеглеп турары өзугаар алырга, Оранга, Константинге, Бонга болгаш Алжирин эске-даа хоорайларына апрель 19 болгаш 20 хүнеринде тунис патриоттарын

демисели-биле катыжып турарын илереткен митингилер болгулаан. Бени-Сафка (Алжир) бүгү-ниттин ажил соксадышкынын чарлаан болгаш анаа далайжылар, балыкчылар, докерлер база эске-даа ажилдарын ажилчынары киришкенер. Ажил соксатканнар тунис улуска хамаарышпас эргени бээрин негээр.

(СЭТА).

Египетте массалыг чыскаалдар

БЕЙРУТ. «Аш-Парк» деп лива солунун медеглеп турарын өзугаар алырга, Хилали-пашаның чазанын политиказын буруу шаап турар ВАФД партияның манифестин египет улус улуг кичээнгей-биле уткаан. Манифестин парлаанының соонда Египеттин элээн каш хоорайларына массалыг чыскаалдар эрткелээр. Ол

чыскаалдарын киржикчилери сонгудаларын хуусааын узадып турарынын болгаш Хилали-пашаның чазанын конституция үрөп турарына боттарынын удурланышкынарын илереткенер. Чыскаалганнар англи империализмге уду улганга лозунгуларын садып турганнар.

(СЭТА).

Японияда ажил соксадышкыны

ТОКИО. Апрель 23-те хуу кижилерде хамаарып турар демир оруктарын ажилчынарынның ийи дугаар ажил соксадышкыны болган. Ол ажилчынар ажил төлеви-

рин улгатырып негеп турарлар. Ажил соксадышкынына демир оруктун 27 компанияларынын, автотустун 7 компанияларынын ажилчынары киришкенер.

(СЭТА).

Колония болгаш чартык колония чурттарда национал хосталгалыг шимчээшкин

Делегейин ийи дугаар дайышын туннелинде капитализмнин нити кризис улам ханылап, чидилген. Колония болгаш хамаарылгалыг чурттарның дарлатырган улустарынын национал-хосталгалыг демисели болза, ол чурттарнын иштинден чамдыктарын империализмдин системазындан чарлырына чедирген.

Дарлатырган улустарнын национал-хосталгалыг демиселин бүгү чорудулгазы болза, национал колония айтырынын талазы-биле ленинчи-сталинчы өөредигин ханы шыннын бадыткап турар. Эш Сталинның 1927 чылда бижээр төөгүлүг сөстери ам улуг күштүү-биле дыңналып турар:

талазы-биле боостаалаарының бүгү-делегей системазыңче шилчип берген деп В. И. Ленин бижээр.

Империализмдин колония системасы болза, дарлатырган улустарнын үтөп-дээрбедээр, мөлчүүр чорукка үндезилетинген. Дарлатырган улустарнын дөгүлген ханына болгаш оларны араатангы мөлчөзүниңден Англия, АКШ, Франция, Голландия ышкаш колонияларлыг күрүнелер тытып келгеч.

Колония болгаш чартык колония чурттар болза амгы капитализмнің күштеринин болгаш хөргөнгөлинин эң чууга үнер дестери болуп турар. Империализмнің күрүнелерге барааннар сайгарар рыноктар, капиталды сөөртүп кириер чер, чиг-этиң үнер дестери, чик ажилчыны күжү, шериг-стратегтиг плацдармылар болур оларнын ужу-дузазы капитализмнин нити кризисинин үезинде онза өзүп турар.

Колонияны өзү-чурум-биле бектетирген, база кээргел чок мөлчүгделге таварып турар колонияларның болгаш хамаарылгалыг чурттарнын улустарына ядарал-хоозураашкынын, аш-чуттуң болгаш политиктиг эрге-шөлөз чок чоруктуң тамызыңче кири октатырган.

Империализмдин колонияларда болгаш хамаарылгалыг чурттарда дарлаашкыны болгаш дээр-бедээшкин дарлатырган улустарнын килеңнээшкинин болдуруп турар. Капиталдың колония, талазы-биле дергиндээшкининин төөгүзүндө боттарының кулданыкчыларына уду улустарның тура-ха-

лышкынары кончук хөй болуп турар.

Октябрьнын социалистг революциясы болза, империализмге өлүмүнүг согушкуну таварыштырган, оон колонияларда болгаш хамаарылгалыг чурттарда териндээшкини үргөдзөн болгаш капитализмнин өзүп турар нити кризисинин кезин болур колония системазынын кризисин болдурган.

Улустарнын хостуг чорунун, дең эрге-шөлөзүнүн болгаш акы-дуңмалышкы чорунун улуг идеалдарын амдыралга боттадырган Совет Эвилелинин үлегери колония болгаш хамаарылгалыг чурттарнын дарлатырган улустарынын аразына ханы деткимени алган, боттарынын национал хамаарышпас чөрүү дээш империализмге уду демиселме оларны сорук кириген.

Делегейин ийи дайыннарын аразында үе болза колония болгаш чартык колония чурттарың дарлатырган улустарынын национал хосталгалыг шимчээшкининин хөй санын чижектери биле долган. Колония болгаш чартык колония чурттарың дарлатырган улустарынын империализмге уду революстуг демисели болза, оларнын дардалдан болгаш мөлчүгделден хосталырынын карачангыс оруу болур деп чүвени амдырал көргүскөн. Сайзыраңгай чурттарда пролетаржы шимчээшкинин болгаш колония болгаш хамаарылгалыг чурттарда национал-хосталгалыг шимчээшкинин эрге-ажыкты болза, нити дайзынга уду, империализмге уду демиселдиң чангыс-аай фронтунга рево-

люстуг шимчээшкинин ол ийи хевирлеринин катыжарын негеп турар.

Ленин биле Сталин дарлатырган улустарнын национал-хосталгалыг шимчээшкининге ажилчы аңгың гегемониязынын эргежок чугулазын болгаш оон болдунарын үндезилээр.

Эш Сталин бодунун ажилдарына да колонияларда болгаш чартык колонияларда революстуг национал-хосталгалыг шимчээшкинини онза чүдүүп илереди, национал-колония революциязынын шимчедир күштерин болгаш ол революцияның гегемониязы болур пролетариаттын ролун тодараткан. Колония болгаш хамаарылгалыг чурттарда феодалдыг артышкынары деткип турар болгаш камгалап турар империализмнин реаксылыг ролун эш Сталин көргүскөн. Колонияларда революстуг шимчээшкинин антифеодалдыг болгаш антиимпериализм — ийи агышкынарын гениалдыг сталинчы үнеуели болза, колония болгаш хамаарылгалыг чурттарнын коммунистг партияларынын тактиказына канчаар-даа аажок улуг ужу-дузалыг болуп турар.

Ленин биле Сталинның национал айтырынын талазы-биле ажилдары болгаш, колония болгаш хамаарылгалыг чурттарнын улустарынын империализмге уду хосталгалыг демиселин оларны күчүдүг чепсек-биле чепсеглеп турар.

Делегейин ийи дугаар дайынын туннелинде дарлатырган улустарнын революстуг, антиимпериалистг фронтуну дыка калбарган. Дыка хөй чурттар, хамыктын мурнуу-да делегейин капиталистг эң улуг монополияларына канчаар-даа аажок улуг рынок болуп турган Кыдат ышкаш ындыг улуг чурт империалистг системадан үнер.

Араатангы америк империализм делегейге тергидээр дээш демиселге колониялардыг эргиг күрүнелерин колонияларынын экономиказынче улам ханызы-биле шургуп кирип турар. Хожудангай чыдып калган чурттарын үтөп-дээрбедеп турган, канчаар-даа аажок хөй кончаа-ажыкты ап байывышаан, америк империализм болза, оларнын девицкээрлерин болгаш чиг-эт курламырларын делегейин чаа дайынына ажыглаары оралдажып турар. Ол байдалдарда дарлатырган улустарнын ортузунда ядарал-хоозурап болгаш аш-чут улам-на кедереп турар.

Индияда аш-чуттан миллион-миллион кижилер өлүп турар деп чүве билдингир. Пакистанга аш-чут үе-үеде катаптал турар. Суданда англи колонизаторлар үндезин чурттакчы чонну хоочураан азыг ышкаш аш-чутче кири чыгавышаан, азычөм культураларынын орунуга хөвө тарыыр плантацияларны соксаал чокка калбартып турарлар. Тунисте харын-даа тускай медээлерин өзугаар алырга безин 3,4 миллион чурттакчыларын 2 миллион доктаамал аштап турар.

Колония ажилчынын байдалы коргунчуг. Бодунун аар-берге күш-ажылы дээш ажил төлевири европа ажилчынага бодаларга ол хөй каттап өзүшти ап турар. Ам америк капиталистерин ээлеп, туразында аажылап турары Бельгийское Конго-нун рудниктеринде ажил хуңу 14—16 шактарда үргүлчүлүп турар, а хун барымдаалар бээр төлевири 1—2 хааржак серегинин өртзө-биле ден. Уругларнын күш-ажылын калбаа-биле ажилдап турар. Экваторда бүгү ажилчынарын үштүң бир хуузу 12 кире харлыг уруглар болуп турар.

(Улачылыг)

Францияның порт ажилдакчылары тайбың дээш демиселде

ПАРИЖ. «Юманите» солунун медеглеп турарын өзугаар алырга, апрель 19-та Брестинге порт ажилдакчыларынын митингизин болган. Брестинге порт ажилдакчылары кандыг-даа шериг материалдары чүдүрбөс болгаш дүжүрбөс деп митингинин киржикчилери чангыс эп-сеткилди медеглээр.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

МАЙНЫН 1 БОЛГАНДА ХУННЕРИНДЕ ОБЛАСТЫН НАЦИОНАЛ ТЕАТРЫНГА МООҢ АДААНДА ШИИЛЕР БОЛУР:

Майнын 1-де, Сталин аттыг культура Бажыңга М. Горькийнин «Сөөлгүлөр»—деп шинин көргүзөр. Эгелээри кежээкинниң 9 шакта, Ногаан театрга «Өнчүлүг кууд» деп шинин көргүзөр. Эгелээри хүндүскүнүң 3 шак 30 минутада.

Майнын 2-де, Сталин аттыг культура Бажыңга М. Горькийнин «Сөөлгүлөр»—деп шинин көргүзөр. Эгелээри кежээкинниң 9 шакта, Ногаан театрга «Чүткүл» деп шинин көргүзөр. Эгелээри хүндүскүнүң 3 шак 30 минутада.

Национал театрын дирекциясы.